

Brüssel, 25. mai 2018
(OR. en)

9313/18

Institutsioonidevaheline
dokument:
2018/0170 (COD)

GAF 20
FIN 405
CODEC 849

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Jordi AYET PUIGARNAU, direktor
Kättesaamise kuupäev:	25. mai 2018
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2018) 338 final
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega muudetakse Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi käsitlevat määrust (EL, Euratom) nr 883/2013 seoses koostööga Euroopa Prokuratuuriga ja OLAFi juurdluste tulemuslikkusega

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2018) 338 final.

Lisatud: COM(2018) 338 final

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 23.5.2018
COM(2018) 338 final

2018/0170 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega muudetakse Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi käsitlevat määrust (EL, Euratom) nr 883/2013 seoses koostööga Euroopa Prokuratuuriga ja OLAFi juurdluste tulemuslikkusega

{SWD(2018) 251 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Euroopa Komisjon on seadnud endale nõudliku eesmärgi tugevdada liidu finantshuvide kaitset. 2017. aasta juulis võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu direktiivi, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil.

2017. aasta oktoobris võttis nõukogu vastu määruse, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri (EPPO) asutamisel. EPPO asutamine on komisjoni üks olulisimaid prioriteete kriminaalõiguse valdkonnas ja liidu eelarvega seotud pettuste vastases võitluses. EPPO muudab ELi institutsionaalset ja pettusevastast maastikku oluliselt. EPPO-l saab olema õigus kriminaaluurimiseks ja osalevate liikmesriikide kohtutes süüdistuse esitamiseks. See peaks ELi eelarvet mõjutavate kuritegude puhul kaasa tooma põhimõtteühtsema ja tulemuslikuma süüdistuste esitamise poliitika, mis viib rohkemate süüdistuste ja rohkemate süüdimõistvate otsusteni ning suurendab raha tagasisaamist.

EPPO asutamise määruse vastuvõtmise tõttu on vaja kohandada Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi käsitlevat määrust nr 883/2013.

OLAF asutati 1999. aastal konkreetsema ülesandega korraldada liidu finantshuvide kaitseks haldusjuurdlusi. Oma halduslike volituste raames uurib OLAF halduslikke eeskirjade eiramisi aga ka kuritegusid. OLAFil on tähtis roll pettuse, korruptsiooni ja teiste ebaseaduslike tegevuste vastases võitluses, kuna see korraldab juurdlusi, mille eesmärk on saada raha tagasi, võtta distsiplinaar- ja haldusmeetmeid, aga ka süüdistusmaterjalid kohtusse esitada. OLAF on kasutanud oma uurimisalast oskusteavet liidu eelarvega seotud pidevalt muutuvate pettuste vastases võitluses. See on korraldanud üha enam juurdlusi, mis on viinud ka rohkemate soovitudeni ja suuremate tagasinõudmist vajavate summadeni.

EPPO asutamine on pettuste valdkonnas praeguse olukorraga võrreldes suur edasimineku. Praegused OLAFi haldusjuurdlused on kriminaaluurimisega võrreldes palju piiratumad. Kui OLAF avastab võimaliku kuriteo, saab ta ainult esitada asjaomase riigi kohtule soovitusi, aga puudub garantii, et riigis ka kriminaaluurimine algatatakse. Tulevikus esitab ta (EPPOs osalevate liikmesriikide puhul) süüteokahtluse EPPOsse ja teeb sellega asja uurimisel koostööd.

EPPO ja OLAFi suhteid reguleerivad sätted on EPPO asutamise määruses juba olemas. Nende aluspõhimõteteks on tihe koostöö, teabevahetus, vastastikune täiendavus ja kattuva töö vältimine. Neid reegleid tuleb kajastada ja täiendada ka määruses nr 883/2013. OLAFiga seotud õigusraamistiku kohandamine EPPO tegevuse alguseks on seega peamine määruse nr 883/2013 muutmise ajend. Et üleminek uuele õigusraamistikule oleks sujuv, peaks muudetud määrus jõustuma enne, kui EPPO tegevust alustab (kavandatud 2020. aasta lõpuks).

Nii EPPO-l kui ka OLAFil on liidu finantshuvide kaitsmise volitused, kummalgi oma vastutusalas. EPPO tegeleb liidu finantshuvidega seotud süütegude uurimise ning nende täideviijatele ja neist osavõtjatele süüdistuse esitamisega, et jõuda kohtuotsuseni, aga OLAF jätkab haldusjuurdlustega, pöörates enim tähelepanu haldusliku tagasinõudmise võimaldamisele ja ELi rahaliste vahendite edasise kahjustamise ennetamisele haldusmeetmete

abil. Niisiis on tulevase EPPO ja OLAFi tegevuse teravik suunatud eri kohtadesse, kuigi üldeesmärk on ühine.

Samuti jätkab OLAF ka kuritegude uurimist neis liikmesriikides, kes EPPOs ei osale. Nendes liikmesriikides peaksid nii riigiasutused kui ka OLAF aitama luua tingimusi, et tagada liidu finantshuvide tulemuslik kaitse ja üheväärne kaitsetase kogu ELis.

Seda arvestades peab OLAFi õigusraamistik olema otstarbekohane, et amet saaks täita oma ülesandeid EPPO, liikmesriikide ning liidu institutsioonide, organite, ametite ja asutuste ees. Komisjoni hinnangul on määrus nr 883/2013 võimaldanud OLAFil saavutada liidu eelarve kaitsmisel jätkuvalt konkreetseid tulemusi. 2013. aasta muudatused on toonud kaasa selge paranemise juurdluste läbiviimises, partneritega tehtavas koostöös ja juurdlusaluste isikute õiguste austamises. Samas tõi hinnang esile puudusi, mis mõjutavad juurdluste tulemuslikkust ja tõhusust. Puudused on seotud paljude eri valdkondadega: OLAFi uurimismeetmete, OLAFi volituste jõustamise, ühtsete sisejuurdlustingimuste, küberkriminalistikatoimingute, OLAFi soovitude täitmise erinevuste, liikmesriikide ja liidu institutsioonide, organite, ametite ja asutuste vahelise koostöö kohustuste ning õigusraamistiku üldise sidususega.

Kõiki hindamisel leitud puudusi käesoleva ettepanekuga ei lahendata, sest muudetud määrus peab olema jõustunud EPPO tegevuse alguseks. Sellepärast on ettepanekus vaid kõige ühemõttelisemate hindamistulemuste alusel tehtud muudatused. Tegu on kõige olulisemate lähiajal vajalike muudatustega, mis tugevdavad OLAFi juurdluste õigusraamistikku, et OLAF oleks ka edaspidi tugev ja täielikult toimiv asutus, mis täiendab EPPO kriminaalõiguslikku tegevust haldusjuurdlustega, säilitades siiski oma senised volitused.

Ettepanekus keskendutakse valdkondadele, kus praeguse määruse teatud sätted ei ole piisavalt selged ja takistavad seetõttu OLAFi juurdlusi (nt kohapealse kontrolli ja inspekteerimise või pangakonto andmete nägemise sätted). Muudatusettepanekute eesmärk on praegusi sätteid juurdlusaluste ettevõtjate, liikmesriikide ja OLAFi jaoks selgemaks ja ühemõttelisemaks muuta, suurendades nii õiguskindlust. See parandaks OLAFi juurdluste tulemuslikkust ja põhimõtteühtlust. See on otseselt seotud eesmärgiga tagada eelarve range kaitse kogu liidus koos sobivate menetluslike kaitsemeetmetega juurdlusalustele ettevõtjatele.

Ettepaneku üldeesmärk on tugevdada liidu finantshuvide kaitset. See saavutatakse kolme konkreetsema eesmärgi kaudu:

- kohandada OLAFi tegevust EPPO asutamise alusel;
- suurendada OLAFi juurdluste tulemuslikkust;
- selgitada ja lihtsustada mõnd määruse nr 883/2013 sätet.

Komisjoni hindamisaruandes juba märgiti, et neid sihipäraseid muudatusi sisaldavale ettepanekule võib kunagi hiljem järgneda veelgi kaugemale ulatuv OLAFiga seotud õigusraamistiku nüüdisajastamine, sest raamistiku põhiosad pärinevad 1999. aastast, mil OLAF asutati. See annaks võimaluse kaaluda põhjalikumaid muudatusi, arvestades 21. sajandi arengusuundumusi pettuste alal, ning selles tuleks arvesse võtta EPPO ja OLAFi koostöös saadud kogemusi. Samuti võimaldaks see käsitleda teisi hindamistulemusi ja õigusraamistiku neid aspekte, mida võib olla vaja põhjalikumalt kaaluda ja arutada.

Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega

Määruse nr 883/2013 muutmine on EPPO loomise tagajärg ja selle eesmärk on tagada liidu finantshuvide kaitsmise õigusraamistiku sidusus. See on liidu finantshuvide kriminaalõigusliku kaitse direktiivile ja EPPO asutamise määrusele järgnev samm õigusraamistiku tugevdamise suunas, mis peaks tagama kõigi võimalike pettusevastaste meetmete tulemusliku ärakasutamise.

Liidu järgmise mitmeaastase finantsraamistiku tulemist arvestades on see eriti oluline. Liidu eelarvevahendite tõhus ja nõuetekohane kasutamine on tähtis, et saavutada ELi kodanike usaldus ja suurendada liidu lisaväärtust. EPPO asutamine ja OLAFi õigusraamistiku tugevdamine aitavad saavutada ELi toimimise lepingu üht eesmärki – liidu eelarve suurt kaitsetaset kogu liidu territooriumil (lepingu artikkel 325).

Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega

See algatus on kooskõlas muu õigusloomega, mille eesmärk on muuta liidu tulud, kulud ja varad pettusekindlamaks ning tihendada õiguskaitseasutuste koostööd.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

Õiguslik alus

Ettepaneku õiguslik alus on ELi toimimise lepingu artikkel 325 ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu artikkel 106a.

Subsidiaarsus

OLAF tegeleb konkreetselt ELiga seotud ülesannetega – kaitsta ELi toimimise lepingu artiklite 317 ja 325 alusel liidu finantshuve –, mida ei saa teha samamoodi riiklikul tasandil. Ettepanekus käsitletakse liidu asutuse juurdusi, mille suhtes kohaldatakse praegu liidu määrust. See ei muuda liikmesriikide volitusi ega kohustusi liidu finantshuve kahjustavate kelmuste vastu võitlemisel, mis on nii liidu kui ka liikmesriikide kohustus, ega laienda ka OLAFi volitusi.

Ettepanekus käsitletakse suhteid EPPOga, mis saab olema liidu määruse alusel loodud liiduasutus. Seetõttu on OLAFi ja EPPO koostööd vaja reguleerida liidu tasandil.

Ettepanekud, mille eesmärk on parandada OLAFi õigusraamistikus esitatud viiteid siseriiklikule õigusele (seoses kohapealsete kontrollide ja inspekteerimise ning OLAFi aruannete kohtus kasutamise lubatavusega) ja liikmesriikide abile (täpsemalt seoses OLAFi pangaandmete kättesaadavaks tegemisega), on vajalikud selleks, et OLAFi juurdlused oleksid kogu liidus tulemuslikud ja põhimõtteühtsemad. See on vajalik, et OLAF saaks oma uurimismeetmeid kõigis liikmesriikides tulemuslikult kasutada, et kaitsta liidu finantshuvisid, tagades ühtlasi sobivad menetluslikud kaitsemeetmed juurdlusalustele ettevõtjatele. Selliste eesmärkide saavutamiseks on vaja tegutseda ELi tasandil.

Proportsionaalsus

Kavandatud muudatused piirduvad nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikuga ja on seetõttu kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.

EPPOga seotud muudatused on määruse 2017/1939 vastuvõtmise tagajärg. Need piirduvad OLAFi tegevuse kohandamisega nimetatud määruses sätestatud põhimõtetega, mis reguleerivad EPPO ja OLAFi suhet.

Peale selle käsitletakse määruse teatud aspekte, mille puhul on tegelikkuses ilmnenud olemasoleva süsteemi puudused. Kuigi hindamistulemused on seotud paljude eri valdkondadega, on muudatusettepanekud esitatud ainult neis küsimustes, kus muudatused on OLAFi juurdluste tulemuslikkuse tagamiseks lähiajal hädavajalikud. Konkreetsed muudatused ei lähe kaugemale kui eesmärgi saavutamiseks ja asjaomaste erinevate õiguslike huvide tasakaalustamiseks vajalik. Kohapealse kontrolli sätteid muudetakse ainult nii palju kui on vajalik selleks, et OLAF saaks oma uurimismeetmeid kasutada tulemuslikult kõigis liikmesriikides. Muudatused ei mõjuta siseriikliku õiguse kohaldamist asjaomastes valdkondades (st kui riigi ametiasutustel palutakse OLAFit siseriiklike menetluseeskirjade kohaselt aidata). See põhimõte kehtib ka uue pangaandmete kättesaadavuse sätte puhul: kuigi määrust oli vaja selgemaks muuta, et riigi pädevad ametiasutused peavad aitama OLAFil selliseid andmeid näha, sest see on paljude pettuseliikide avastamiseks hädavajalik, peavad nad seda tegema siiski oma siseriikliku õiguse kohaselt.

Vahendi valik

Määrust nr 883/2013 on vaja muuta sama liiki õigusaktiga.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

Määruse (EL, Euratom) nr 883/2013 hindamine

Komisjon võttis 2. oktoobril 2017 vastu määruse nr 883/2013 kohaldamise hindamise aruande. Sellega oli kaasas OLAFi järelevalvekomitee arvamus.

Hindamisel jõuti järeldusele, et määrus on võimaldanud OLAFil saavutada ELi eelarve kaitsmisel konkreetseid tulemusi. Samuti toodi välja mitu puudust, mis vähendavad OLAFi juurdluste tulemuslikkust. Need puudused on seotud paljude erinevate määruse kohaldamise valdkondadega. Järgnevalt on esitatud kokkuvõtte ettepanekus käsitletavatest puudustest, mille kaotamine on OLAFi juurdluste õigusraamistiku tugevdamiseks lähiajal hädavajalik.

OLAFi uurimisvolitused tulenevad erinevatest liidu õigusaktidest, sealhulgas määrusest. Paljudel juhtudel näevad need aktid aga ette, et selliste volituste kasutamine peab toimuma ka siseriiklikus õiguses kehtestatud tingimuste kohaselt – see kehtib eelkõige ettevõtjate kohapealse kontrollimise ja inspekteerimise ning liikmesriikide territooriumil tehtavate küberkriminalistikatoimingute puhul. Hindamine näitas, et see, millises ulatuses muudab määrus nr 883/2013 kohaldatavaks siseriikliku õiguse, ei ole päris selge. Asjaomaste sätete erinevad tõlgendused ja siseriiklike õigusnormide erinevused killustavad OLAFi uurimisvolituste kasutamist liikmesriikides ning mõnel juhul isegi takistavad edukat juurdlust.

Samuti selgus hindamisel, et tuleks hinnata vajadust ja võimalust pääseda sobivatel tingimustel paremini juurde pangakonto andmetele, mis võivad olla paljude pettusejuhtumite ja eeskirjade eiramiste paljastamisel otsustava tähtsusega. Käibemaksu valdkonnas näitas hindamine OLAFi volituste selgemaks ja tugevamaks muutmise vajadust.

Hindamise käigus tulid välja ka riigi ametiasutustega seotud koostöö juhtumid, kus OLAFil oli raske saada vajalikku abi, kuigi määrusega nr 883/2013 loodud pettusevastased koordineerimistalitused on väga positiivne muudatus.

Juurdluste järelmeetmetega seoses leiti hindamisel, et kõige olulisem OLAFi soovitude järgimist mõjutav tegur on seotud OLAFi kogutud tõendite lubatavusega riigi kohtumenetluses. Määrus näeb ette, et OLAFi aruanded on sellistes menetlustes tõenditena vastuvõetavad samal viisil ja samadel tingimustel nagu riigi haldusametnike koostatud protokollid. Hindamisest ilmneb, et mõnes liikmesriigis ei taga see säte OLAFi tegevuse piisavat tulemuslikkust.

Määrus kohustab OLAFit ka aitama liikmesriikidel kooskõlastada oma tegevust liidu finantshuvide kaitsel. See on üks tähtsamaid osi OLAFi pandud ülesandes toetada liikmesriikide vahelist piiriülest koostööd. Siiski ei sisalda määrus üksikasjalikke kooskõlastamise korra sätteid.

Lõpetuseks selgus hindamise tulemusena ka, et mitu määruse sätet vajavad selgemaks muutmist.

Konsulteerimine sidusrühmadega

Määrus nr 883/2013 reguleerib OLAFi juurdlusi ja koostööd institutsioonidest partneritega. Sidusrühmad, keda see puudutab, on selgepiirilised ning kuuluvad enamjaolt liidu institutsioonilisse raamistikku ja hõlmavad ka asjaomaseid liikmesriikide ametiasutusi. Avalikkust ei saa pidada määruse sätetest otseselt mõjutatuks, nende kohaldamise eest vastutavaks ega muutmise jaoks vajalikke tõendeid omavaks. Sellepärast avalikku konsultatsiooni ei korraldatud.

Algatuse tegevuskava oli avalikkuse tagasiside saamiseks avatud neli nädalat, aga tagasisidet ei saadud.

Korraldati sidusrühmadega konsulteerimine:

- riigi ametiasutustega (pettusevastased koordineerimistalitused ning kohtu-, täitmise tagamise ja korraldusasutused) konsulteeriti küsitluse käigus. Kaasatud olid kõik liikmesriigid: küsimustikku levitati pettusevastaste koordineerimistalituste kaudu ning tagasi saadi 44 täidetud küsimustikku 21 liikmesriigist;
- liidu institutsioonide, organite, ametite ja asutustega konsulteeriti samuti küsimustiku abil ning tagasi saadi 28 täidetud küsimustikku;
- akadeemilised ringkonnad ja kaitseadvokaadid avaldasid arvamust selleotstarbelisel tööseminaril.

Suur enamus sidusrühmi, kellega konsulteeriti, nõustusid määruse nr 883/2013 võimaliku muutmisega seoses EPPO loomisega, et OLAF ja EPPO saaksid teha tihedat koostööd ning kasutada oma volitusi tulemuslikult. Ollakse suuresti üksmeelel, et vaja on selgeid eeskirju, mis hoiaksid ära nende kahe asutuse töö kattumise ja lünkade tekkimise ning tagaksid maksimaalse vastastikuse täiendavuse.

Sidusrühmad, kellega konsulteeriti, nõustusid erineval määral vajadusega muuta määrust nr 883/2013 OLAFi juurdluste tõhustamiseks. Vajadust parandada OLAFi võimet korraldada

kõigis liikmesriikides tulemuslikke ja põhimõtteühtseid juurdlusi toetas enamus vastanuid. Samuti enamus toetas määruse selgemaks ja tugevamaks muutmist pangaandmete OLAFi kättesaadavuse ja käibemaksuga seoses. Vastanud olid eri arvamustel OLAFi aruannete siseriiklikus menetluses lubatavuse suhtes ning pettusevastaste koordineerimistalituste rolli ja volituste suhtes.

Liikmesriikide valitsuste alaliste esindajate komitee (COREPER) kiitis 16. veebruaril 2018 heaks komisjoni aruande määruse (EL, Euratom) nr 883/2013 kohaldamise hindamise kohta. Selles kutsutakse komisjoni üles keskenduma peamiselt neile küsimustele, mis on vajalikud OLAFi ja EPPO sujuvaks koostööks sealjuures OLAFi pädevusi ja volitusi laiendamata. Peale selle loetleb COREPER mitu küsimust, mida teatud delegatsioonid tahaksid, et ettepanekus käsitletakse.

Määruse nr 883/2013 muutmist arutasid ka liikmesriikide justiitsministrid kõigepealt 26. jaanuaril 2018 Sofias toimunud mitteametlikul kohtumisel ja seejärel Brüsselis justiits- ja siseküsimuste nõukogus 8.–9. märtsini 2018. Nõukogus rõhutati, et EPPO ja OLAFi koostöö on hädavajalik ning peaks tuginema pädevuste ja vastutusvaldkondade selgel jaotusel, vastastikusel täiendavusel ja töö kattumise vältimisel. Määruses nr 883/2013 peaksid kajastuma EPPO asutamise määruse sätted kahe asutuse suhte kohta.

Ettepaneku koostamisel arvestati ka OLAFi järelevalvekomitee arvamusega nr 2/2017 määruse nr 883/2013 kohaldamise kohta. Arvamuses rõhutatakse, et muudetud määrus peaks andma ühtsed alused kõigiks juurdlusteks, et ei tekiks killustumist ja tõlgendamisraskusi ning õigusakt oleks selgem ja pakuks tugevaid menetluslikke tagatiseid. Selles käsitletakse vajadust näha pangakonto ja ülekannete andmeid ning uurida ELi-siseseid käibemaksupettusi. Arvamuses nõutakse ka kohtulikku kontrolli ning menetluslike tagatiste tugevdamist ja kontrolli, eriti EPPO asutamisega seoses ja OLAFi tõendite kohtumenetluses lubatavuse parandamiseks. Selles rõhutatakse OLAFi ja EPPO vahelise suhtluse selguse vajadust. Lõpetuseks kutsutakse arvamuses üles muutma selgemaks järelevalvekomitee rolli, volitused ja juurdepääs OLAFi juurdlusteks vajalikule teabele.

Lisaks toetab määruse nr 883/2013 kohaldamise hindamiseks korraldatud konsulteerimine sidusrühmadega ettepanekuga kaasas olevat analüüsi.

Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine

Ettepaneku koostamiseks tehti üks väline määruse nr 883/2013 hindamise uuring ja mitu sõltumatut uuringut. Ekspertidega konsulteeriti selleks korraldatud tööseminaril.

Mõju hindamine

Mõju hindamist ei peetud vajalikuks. Ettepanekuga on kaasas komisjoni talituste analüütiline töödokument, mis tugineb paljuski hindamisaruandele, välistele uuringutele ja eelnimetatud konsultatsioonide tulemustele.

Põhiõigused

Põhiõigused on OLAFi juurdlustes kaitstud, sealhulgas spetsiaalsete sätetega menetluslike tagatiste kohta, mis sisalduvad määrustes nr 883/2013 ja 2185/1996 (kohapealsete kontrollide ja inspekteerimisega seotud). Lisaks peab OLAF üldiselt jälgima, et austaks oma tegevuses Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (edaspidi „harta“) sätestatud õigusi.

Määruse nr 883/2013 vastuvõtmisel lisati uus artikkel 9 menetluslike tagatiste kohta. Selles artiklis sõnastatakse uuesti palju eri põhimõtteid, mis on OLAFi juurdlusteks hädavajalikud; neist tähtsamad on: OLAFi kohustus otsida nii juurdlusaluse isiku süüdistamiseks kui ka kaitsmiseks kasutatavaid tõendeid, juurdlusaluse isiku õigus objektiivsele ja erapooletule juurdlusele, süütuse presumptsioon ning õigus hoiduda enda vastu ütluste andmisest. Artiklis 9 on veel spetsiifilisi sätteid, muu hulgas järgmised:

- juurdlusaluste isikute ja tunnistajate õigus saada tulevases ülekuulamisest varem teada;
- juurdlusaluste isikute õigus esitada pärast juurdluse lõppu ja enne järelduste tegemist asjaolude kohta märkusi ning OLAFi kohustus viidata juurdluse lõpparuandes sellistele märkustele;
- kui tunnistaja puhul selgub, et tegu võib olla juurdlusaluse isikuga, tuleb ülekuulamine lõpetada ja talle teada anda tema õigustest;
- ülekuulamisele kutsutud isikutel on õigus kasutada ülekuulamisel või selle protokolliga kohta märkuste tegemiseks mõnd liidu institutsioonide ametlikku keelt (liidu ametnikult või muult teenistujalt võidakse siiski nõuda, et ta kasutaks mõnda liidu institutsioonide ametlikku keelt, mida ta väga hästi valdab); juurdlusalustel isikutel on ka õigus saada abi enda valitud isikult ja koopia ülekuulamise protokollist;
- kui juurdluse käigus ilmneb, et ametnik, muu teenistuja, liidu institutsiooni või ameti või organi liige, asutuse juht või töötaja võib olla juurdlusalune isik, teavitatakse teda sellest, ja tal on õigus esitada märkusi, kui OLAF teavitab sellest enne sisejuurdluse alustamist või selle ajal riigiasutusi.

Uues artiklis 9 sätestatud menetluslike tagatise täiendavad sätted järgneva kohta:

- juurdluse jaoks on vaja peadirektori väljaantud kirjalikku luba, kus on kirjas juurdluse sisu, eesmärk, õiguslik alus ja sellest tulenevad volitused (artikli 7 lõige 2);
- õiguspärasuse kontroll (artikli 17 lõige 7), mis hõlmab juurdlusaluste isikute menetluslike tagatiste ja põhiõiguste asutamise kontrolli, juurdlustoimingute proportsionaalsuse ja vajalikkuse kontrolli (enne nende tegemist) ning lõpparuannete üldist läbivaatamist;
- konfidentsiaalsus ja andmekaitse (artikkel 10);
- erinevad sise- ja väliskontrollid (kõigi juurdlusega seotud isikute õigus esitada OLAFile kaebus ning järelevalvekomitee, Euroopa Andmekaitseinspektori, Euroopa Ombudsmani, Euroopa Kontrollikoja ja Euroopa Kohtu korraldatavad kontrollid oma volituste piires).

Sellised sätted ja kontrollid määravad OLAFi juurdlusaluste isikute põhiõiguste ja menetluslike tagatiste kaitse normi, mis on sobiv ja arvestab asjaolu, et OLAF tegeleb halduslike volitusi kasutades haldusjuurdlustega. Peale selle koostatakse OLAFi juurdluse lõpuks aruanne ja soovitused, mille alusel saavad teised asutused asja menetlemist vajaduse

korral jätkata. Juhuks, kui need teised asutused koostavad juurdlusaluse isiku õiguslikku staatust mõjutava otsuse, kohaldatakse veel ka asjaomase õigusraamistikuga seotud menetlusõigusi ja tagatise.

OLAFi juurdlustega seotud menetluslike tagatiste õigusraamistikku (pärast määruse nr 883/2013 vastuvõtmist) hinnati üldiselt positiivseks sammuks OLAFi juurdlusaluste isikute õiguste kaitses. Hindamisel selgus, et olemasolevaid sellega seotud sätteid ei ole vaja muuta.

Kavandatud muudatused ei mõjuta OLAFi uurimisvolituste ja juurdlusaluste isikute menetlusõiguste vahelist üldist tasakaalu. See algatus ei muuda OLAFi volitusi, aga teeb need mitmel juhul selgemaks. Kohapealsete kontrollide ja inspekteerimisega seotud muudatusettepanekud jätavad praegused volitused samaks ning piiritlevad selgemalt siseriikliku õiguse kohaldamise; see aga muudab juurdlusaluste ettevõtjate õigused ja kaitsemeetmed selgemaks.

Peale selle muudab ettepanek selgemaks selle, et määruses nr 883/2013 ja mujal liidu õigusaktides sätestatud menetluslikke tagatise tuleb kohaldada ka kohapealsete kontrollide ja inspekteerimise puhul. See hõlmab õigust keelduda enda vastu ütluste andmisest ning kasutada enda valitud isiku abi ja kontrolli toimumisriigi keelt. Lisatagatise kohaldatakse siis, kui kontrolli tegemiseks on vaja riigi ametiasutuste abi (nt kui ettevõtja on kontrolli vastu või muudel juhtudel, kui liikmesriigi asutused aitavad OLAFil kontrollida). Liikmesriikide üldise kohustuse suhtes tagada OLAFi tegevuse tulemuslikkus kohaldatakse sellisel juhul siseriiklikku õigust, sealhulgas menetluslikke tagatise.

OLAFi ja EPPO koostöö, riigi ametiasutuste abi pangakonto andmete nägemiseks ja koostöö Eurofisciga võib sisaldada isikuandmete edastamist. OLAF peab sellisel edastamisel järgima määrust nr 45/2001. Praeguste tavade arvestamiseks ja andmekaitse tugevdamiseks muudab ettepanek artikli 10 lõiget 4, tehes andmekaitseametniku määramise (mis oli varem vaid võimalus) OLAFi kohustuslikuks.

4. MÕJU EELARVELE

Määruse muutmise ettepanek ei mõjuta liidu eelarvet.

5. MUU TEAVE

Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord

Parema õigusloome suuniste kohaselt ei ole määrusele vaja rakenduskava koostada.

EPPO loomist ja operatiivkoostöö täpsete meetodite määratlemist arvestades peavad OLAF ja EPPO ise omavahelises töökorras kokku leppima.

Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus

I. Suhted EPPOga

Üldpõhimõtted

Artikli 1 lõikes 4a ja artiklis 12g on sätestatud OLAFi ja EPPO suhte olulisimad põhimõtted. Need kajastavad määruse 2017/1939 artiklit 101, mille kohaselt on vaja tihedat ja üksteist täiendavad suhet, et kasutada kõiki võimalikke liidu eelarve kaitsmise meetmeid. Töökord on sätestatud sel määral, kuivõrd see on vajalik konkreetsete koostöö ja teabevahetuse viiside sätestamiseks.

EPPO teavitamine

Artiklis 12c on kirjas OLAFi kohustus teavitada EPPOd kohe igast kuriteost, mille puhul saab EPPO teostada oma pädevust (nagu nõutud määruse 2017/1939 artiklis 24). Teatis peab sisaldama vähemalt määruse 2017/1939 artiklis 24 sätestatud teavet. OLAF võib anda saadud teabele esialgse hinnangu, et olla kindel EPPO-le esitatava teabe piisavas tõendatuses ja edastada kogu nõutav teave. Artiklis 12c kajastub ka määruse 2017/1939 säte, et liidu institutsioonid, organid, ametid ja asutused võivad paluda OLAFil teha sellise kontrolli nende eest.

Juurdluste kattumise vältimine, EPPO abistamine ja teineteist täiendavad juurdlused

Artiklis 12d kajastub määruse 2017/1939 artikli 101 lõige 2 – OLAF ei tohi alustada EPPOga paralleelset juurdlust samade asjaolude kohta. Samuti kehtestatakse sellega konsulteerimismehhanism, millega teha kindlaks kas EPPO uurib asja või mitte.

Artiklis 12c on konkreetsed menetlusnormid EPPO-lt OLAFile esitatavate abi- ja täiendavustaotluste jaoks (määruse 2017/1939 artikli 101 lõige 3).

Artiklis 12f on sätestatud, et nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võib OLAF kaitsemeetmete rakendamise või finants-, distsiplinaar- või haldusmenetluse võimaldamiseks algatada haldusjuurdlust (või seda jätkata), täiendades nii EPPO kriminaalmenetlust. See on kooskõlas määrusega 2017/1939, kus on sätestatud, et liidu finantshuvide kaitsmiseks tuleb kasutada kõiki võimalusi (artikli 101 lõige 1) ning et tegevuse kattumise keeld ei tohi mõjutada OLAFi volitusi alustada omal algatusel haldusjuurdlust, konsulteerides siiski tihedalt EPPOga (põhjendus 103). Selle sättega lubatakse haldusjuurdlused, mille eesmärk ei ole võimalike süüteo asjaolude uurimine, vaid raha tagasisaamine või haldus- või distsiplinaarmenetluseks sobiva pinnase ettevalmistamine. Haldusjuurdlus võib EPPO tegevust kasulikult täiendada näiteks siis, kui on aegumisoht, tegu on väga suurte summadega või on vaja ohtlikes olukordades vältida lisakulutusi.

EPPO juurdluste ja süüdistuste esitamise tulemuslikkuse kaitsmiseks lubab artikkel 12f EPPO-l esitada vastuväite OLAFi juurdluste alustamise, jätkamise või mõne juurdlustoimingu tegemise vastu. Selline võimalus on kooskõlas määruse 2017/1939 artikli 101 lõikega 3, sest sellisel juhul on EPPO vastuväite puudumine sisuliselt samaväärne nimetatud sätte kohaselt tehtud taotlusega.

Muud sätted

EPPO asutamist arvestades kohandatakse mitut määruse nr 883/2013 sätet: artikli 8 lõikeid 1 ja 4, artikli 9 lõiget 4, artiklit 16 ning artikli 17 lõikeid 5 ja 8.

II. OLAFi juurdluste tulemuslikkuse suurendamine

Kohapealsed kontrollid ja inspekteerimine ning riigi ametiasutuste abi

Ettepanekuga tahetakse kaotada hindamisel leitud ebamäärasused ja takistused, sõnastades paremini viited siseriiklikule õigusele, et OLAF saaks tulemuslikumalt ja põhimõtteühtsemalt rakendada oma kohapealse kontrolli ja inspekteerimise volitusi, aga sealjuures ei muudeta määruse toimimist liikmesriikide suhtes.

Artikli 3 muudatuses on selgitatud, et OLAFi kohapealsete kontrollide ja inspekteerimise suhtes kohaldatakse ainult liidu õigust (määrused nr 883/2013 ja 2185/1996) siis, kui ettevõtjad on nendega nõus. See hõlmab ka määrustes nr 883/2013 ja 2185/1996 sätestatud menetluslikke tagatise, mille kohaldamist kohapealsetes kontrollides ja inspekteerimises täpsustatakse artikli 3 lõikes 5. Artikli 3 lõikes 7 ja artikli 7 lõikes 3 on sätestatud, et kui ettevõtja OLAFiga koostööd teha ei soovi ja OLAF peab toetuma riigi ametiasutuste abile või aitavad nad teda muul põhjusel, siis toimub selline abistamine siseriiklikku õigust järgides. Artikli 3 lõikes 3 on sätestatud ettevõtjate kohustus teha OLAFiga juurdluste käigus koostööd.

Artikli 3 muudatused kohapealsete kontrollide ja inspekteerimise suhtes kohaldatava õiguse kohta on kooskõlas Euroopa Liidu Üldkohtu tõlgendusega määrusest nr 883/2013 (3. mai 2018. aasta otsuses kohtuasjas T-48/16: Sigma Orionis SA vs. Euroopa Komisjon¹). Kohus otsustas, et kui ettevõtja ei ole kohapealse kontrolli ja inspekteerimise vastu, järgib OLAF neid tehes määrusi nr 883/2013 ja nr 2185/1996 ning oma peadirektori kirjalikku luba. Liidu õigus on siseriikliku õiguse suhtes ülimuslik neis küsimustes, mille suhtes kohaldatakse määrusi nr 883/2013 või nr 2185/1996. Peale selle leidis kohus, et määruse nr 2185/1996 sätted ettevõtja võimaliku vastuseisu kohta ei tähenda, et ettevõtjal oleks kohapealsest kontrollist või inspekteerimisest keeldumise õigus, vaid lihtsalt panevad paika keeldumise tagajärjed – kontroll tehakse ettevõtja tahtest olenemata siseriiklikku õigust järgiva siseriikliku ametiasutuste abiga. Menetluslike tagatistega seoses tuletab kohus meelde, et OLAF peab järgima liidu õiguses ja eriti hartas sätestatud põhiõigusi.

Artikli 8 lõigete 2 ja 3 ning artikli 12 lõike 3 muudatustega tahetakse tagada OLAFi tegevuse tulemuslikkus juhtudel, kui määruses viidatakse siseriikliku õiguse kohaldamisele.

Pangakonto andmed

Artikli 7 lõiget 3 muudetakse selleks, et selgitada liikmesriikide kohustust aidata OLAFit talle pangakonto andmete edastamisega. OLAFi juurdluste tulemuslikumaks muutmiseks peab see hõlmama pangakonto omanike andmeid riigi keskest pangakontode registrist või andmeotsingusüsteemidest (viies rahapesuvastane direktiiv, milles liidu kaasseadusandjad leppisid kokku 2017. aasta detsembris). Kui pettuse töömeetodi uurimiseks on sellist teavet vaja, siis tuleb edastada ka finantstehingute andmed. Jääb kehtima määruses juba sätestatud põhimõte, et abistamine toimub kooskõlas siseriikliku õigusega.

¹ Veel avaldamata. Vt punkte 73–118.

Käibemaks

Artikli 3 lõiget 1 täpsustatakse, et OLAF saaks kasutada kohapealset kontrolli ja inspekteerimist kõigis oma volitustega hõlmatud valdkondades. Lisaks võimaldab artikli 12 lõike 5 muudatus edastada OLAFil liikmesriikidega tõhusa koostöö tagamiseks teavet määrusega nr 904/2010 loodud Eurofisci võrgustiku kaudu.

OLAFi kogutud tõendite lubatavus

Artikli 11 lõike 2 muudatuses säilib põhimõte, et järgitakse nende eeskirjadega samaväärseid eeskirju, mida kohaldatakse kriminaalmenetluses riigi haldusametnike koostatud protokollide suhtes. Selles kehtestatakse põhimõte, et OLAFi aruanded, mille puhul on kontrollida vaja vaid autentsust, on lubatavad liikmesriikides mittekriminaalset laadi kohtumenetluses ja haldusmenetluses. Ka on sättega kehtestatud aruannete lubatavus liidu tasandi haldus- ja kohtumenetluses. See parandab OLAFi juurdluste tulemuste tulemuslikku kasutamist takistamata sellise tõendi hindamist.

Pettusevastased koordineerimistalitused

Artiklis 12a täpsustatakse pettusevastaste koordineerimistalituste rolli liikmesriikides, et OLAF saaks tulemuslikuks juurdluseks vajalikku abi. Nende struktuur ja volitused jäävad liikmesriikide pädevusse. Pettusevastased koordineerimistalitused võivad abistada OLAFit välis- ja sisejuurdluses ning koordineerimises, aga teha koostööd ka omavahel.

Koordineerimine

Artiklis 12b on uus säte, kus on kirjas koordineerimistegevus, mida OLAF võib teha.

III. Selgemaks ja lihtsamaks muutmine

Artikli 4 lõike 2 muudatusega kohandatakse küberkriminalistikatoimingute tegemist tehnoloogilise arengu alusel.

Artikli 3 lõike 9, artikli 11 lõike 3 ja artikli 12 lõike 1 muudatused suurendavad sise- ja välisjuurdluste eeskirjade põhimõtteühtlust.

Artikli 7 lõike 6 muudatusega selgitatakse, et liidu institutsioonid, organid, ametid ja asutused võivad kaitsemeetmete üle otsustamisel igal ajal OLAFiga konsulteerida.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega muudetakse Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi käsitlevat määrust (EL, Euratom) nr 883/2013 seoses koostööga Euroopa Prokuratuuriga ja OLAFi juurdluste tulemuslikkusega

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 325, koostoimes Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepinguga, eriti selle artikliga 106a,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse kontrollikoja arvamust²,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2017/1371³ ja nõukogu määruse (EL) 2017/1939⁴ vastuvõtmisega on liit oluliselt tugevdanud liidu finantshuve kriminaalõigusliku kaitsmise võimalusi. Euroopa Prokuratuuril (EPPO) hakkavad olema volitused korraldada liidu eelarvega seotud kriminaaljuurdlusi ja esitada osalevate liikmesriikide kohtutes süüdistusi asjaomastes kuritegudes (vt direktiiv (EL) 2017/1371).
- (2) Euroopa Pettustevastane Amet (edaspidi „amet“) korraldab haldusrikkumiste ja süütegude haldusjuurdlusi. Juurdluse lõpus võib ta teha riigi prokuratuurile kohtuga seotud soovitusi, mille eesmärk on siseriiklik kohtumõistmine süüdlaste üle. Tulevikus esitab ta EPPOs osalevate liikmesriikide puhul süüteokahtluse EPPOsse ja teeb viimasega asja uurimisel koostööd.
- (3) Sell pärast tuleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL, Euratom) nr 883/2013⁵ pärast määruse (EL) 2017/1939 vastuvõtmist muuta. EPPO ja ameti vaheliste suhete

² ELT C [...], [...], lk [...].

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

⁴ Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

suhtes kohaldatavaid sätteid määruses (EL) 2017/1939 peavad täiendama määruse (EL, Euratom) nr 883/2013 sätteid, et nende kahe organi vahelise sünergiaga oleks tagatud liidu finantshuvide kõrgeim kaitsetase.

- (4) Kuna ametil ja EPPO-l on ühine eesmärk – liidu eelarve kaitse – peavad nad looma tihedad suhted, mis põhinevad ehtsal koostööl ning mille eesmärk on tagada nende volituste vastastikune täiendavus ja oma tegevuse koordineeritus, eriti seoses tõhustatud koostööga EPPO asutamisel. Lõpptulemusena peaksid nende suhted aitama tagada kõigi liidu finantshuvide kaitsmise võimaluste kasutamise ja töö tarbetu kattumise vältimise.
- (5) Määruses (EL) 2017/1939 on sätestatud, et amet, nagu ka kõik liidu institutsioonid, organid, ametid ja asutused ning riigi pädevad ametiasutused peavad EPPOd kohe teavitama süütegudest, mille suhtes võib EPPO on pädevust teostada. Kuna ameti volitused piirduvad pettuste, korruptsiooni ja muude liidu finantshuve kahjustavate ebaseaduslike tegevustega, sobib see ideaalselt tegutsema EPPO loomuliku partneri ja eelistatud teabeallikana.
- (6) Võimalikule süüteole viitavad asjaolud, mis kuuluvad EPPO pädevusse, võivad tegelikkuses ilmnedas algsetes ametile esitatud väidetes eeskirjade eiramise kohta või ameti algatatud haldusjuurdluse käigus. Sellepärast peab amet EPPO teavitamise kohustuse täitmiseks andma talle süüteost teada mis tahes juurdlusetapis, mil see selgub.
- (7) Määruses (EL) 2017/1939 on esitatud miinimumteave, mis sellises teatises reeglina alati olema peab. Selleks võib ametil olla vaja anda süüteole viitavatele väidetele esialgne hinnang ja koguda vajalikku teavet. Amet peab tegema sellise hindamise operatiivselt ja nii, et see ei ohustaks võimalikku tulevast kriminaaluurimist. Kui amet teeb hindamisel kindlaks, et on olemas EPPO pädevusse kuuluv süüteokahtlus, peab ta hindamise lõpuks esitama EPPO-le sellesisulise teatise.
- (8) Ameti oskusteavet arvestades peab liidu institutsioonidel, organitel, ametitel ja asutustel olema võimalus paluda ametil anda esialgne hinnang neile teada antud kahtlustustele.
- (9) Kooskõlas määrusega (EL) 2017/1939 ei tohiks amet üldjuhul alustada haldusjuurdlust paralleelselt EPPO juurdlusega samade asjaolude kohta. Teatud juhtudel võib siiski liidu finantshuvide kaitsmiseks vaja olla, et amet tegeleks enne EPPO kriminaaluurimise lõpuleviimist täiendava haldusjuurdlusega, et teha kindlaks, kas on vaja kaitsemeetmeid või algatada finants-, distsiplinaar- või haldusmenetlus. Sellised täiendavad juurdlused võivad olla asjakohased muu hulgas siis, kui on vaja tagasi nõuda teatud aegumistähtjaga eelarvevahendeid, ohus olevad summad on suured või on ohtlikus olukorras vaja vältida edasisi kulutusi.
- (10) Määruses (EL) 2017/1939 on sätestatud, et EPPO võib paluda ametilt selliseid täiendavaid juurdlusi. Kui EPPO seda ei palu, peaks täiendav juurdlus olema teatud tingimustel võimalik ka ameti enda algatusel. Täpsemalt peaks EPPO-l olema võimalus esitada ameti juurdluse algatamisele, jätkamisele või teatud juurdlustoimingute tegemisele vastuväide. Vastuväite põhjus peab olema vajadus kaitsta EPPO uurimiste tulemuslikkust ja olema selle eesmärgiga võrdeline. Amet peab jätma tegemata toimingut, millele EPPO on esitanud vastuväite. Kui EPPO

vastuväidet ei esita, peab amet korraldama oma juurdluse EPPOga tihedalt konsulteerides.

- (11) Amet peaks EPPO juurdlusi aktiivselt toetama. Selleks võib EPPO paluda ametil kriminaaluurimist käesoleva määrusega antud volitusi kasutades toetada või täiendada. Sel juhul peab amet tegutsema käesolevas määruses sätestatud õigusraamistiku ja oma volituste piires.
- (12) Et ameti ja EPPO koostöö oleks tulemuslik, peavad nad omavahel pidevalt teavet vahetama. Enne ameti või EPPO juurdluse alustamist on teabevahetus eriti tähtis selleks, et oleks tagatud toimingute koordineeritus ja ei tehtaks topelttööd. Amet ja EPPO peavad sellise teabevahetuse viisi ja tingimused sätestama oma töökorralduses.
- (13) Komisjoni 2. oktoobri 2017. aasta aruandes määruse (EL, Euratom) nr 883/2013 kohaldamise hindamise kohta⁶ jõuti järeldusele, et 2013. aasta muudatused õigusraamistikus on toonud kaasa selge paranemise juurdluste läbiviimises, partneritega tehtavas koostöös ja juurdlusaluste isikute õiguste austamises. Samas tõi hinnang esile mõningaid puudusi, mis mõjutavad juurdluste tulemuslikkust ja tõhusust.
- (14) Komisjoni hindamisel leitud kõige ebamäärasemaid aspekte on määruse (EL, Euratom) nr 883/2013 muutmisega vaja täpsemaks muuta. Tegu on kõige olulisemate lähiajal vajalike muudatustega, mis tugevdavad ameti juurdluste õigusraamistikku, et amet oleks ka edaspidi tugev ja täielikult toimiv asutus, mis täiendab EPPO kriminaalõiguslikku tegevust haldusjuurdlustega, säilitades siiski oma senised volitused. Muudatused puudutavad peamiselt valdkondi, kus määruse praegune ebamäärasus takistab ameti juurdluste tulemuslikkust (nt kohapealsed kontrollid, pangakonto andmete nägemine ja ameti üksikjuhtuuringu tõendite lubatavus).
- (15) Muudatused ei mõjuta juurdlustes kohaldatavaid menetluslikke tagatisi. Amet peab kohaldama menetluslikke tagatisi, mis on sätestatud määruses (EL, Euratom) nr 883/2013, nõukogu määruses (Euratom, EÜ) nr 2185/96⁷ ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas. Sellise õigusraamistiku kohaselt peavad ameti juurdlused olema objektiivsed, erapooletud ja konfidentsiaalsed, otsida tuleb nii süüdistajale kui ka kaitsjale kasutatavaid tõendeid, juurdlus peab toimuma kirjaliku volituse alusel ning sellele tuleb rakendada õiguspärasuse kontrolli. Amet peab jälgima, et juurdlustes austatakse juurdlusaluste isikute õigusi, sealhulgas süütuse presumptsiooni ja õigust keelduda enda vastu ütluste andmisest. Ülekuulamisega seoses on juurdlusalustel isikutel muu hulgas õigus kasutada enda valitud isiku abi, kinnitada ülekuulamise protokoll ja kasutada ükskõik millist liidu ametlikku keelt. Juurdlusalustel isikutel on ka õigus esitada enne järelduste tegemist märkusi juhtumi asjaolude kohta.
- (16) Amet teeb kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi ning võib liidu finantshuve mõjutavate pettuse-, korruptsiooni- ja muu ebaseadusliku teo kahtluse uurimiseks vajalikul otstarbel siseneda asjaomaste ettevõtjate ruumidesse ja näha nende dokumente. Juurdlused toimuvad kooskõlas käesoleva määruse ja määrusega

⁶ COM(2017) 589. Aruandega oli kaasas komisjoni talituste hindamisteemaline töödokument SWD(2017) 332 ja ameti järelevalvekomitee arvamus nr 2/2017.

⁷ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramise eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2–5).

(Euratom, EÜ) nr 2185/96, kus on sätestatud, et selliste volituste kasutamisel tuleb mõnel juhul järgida siseriiklikku õigust. Komisjon leidis hindamise käigus, et ei ole selge, mil määral siseriiklikku õigust tuleb kohaldada, ja see pärsib ameti juurdluste tulemuslikkust.

- (17) Sellepärast on vaja selgitada, mis juhtudel tuleb ameti juurdlustes kohaldada siseriiklikku õigust, muutmata sealjuures ameti volitusi ega määruse toimimist liikmesriikide suhtes. Selles selgituses kajastub Euroopa Liidu Üldkohtu otsus kohtuasjas T-48/16: Sigma Orionis SA vs. Euroopa Komisjon.
- (18) Ameti tehtavate kohapealsete kontrollide ja inspekteerimise suhtes tuleb kohaldada ainult liidu õigust, kui ettevõtja on kontrolli ja inspekteerimisega nõus. Nii saab ameti kasutada oma uurimisvolitusi tulemuslikult ja ühtsetel põhimõtetel kõigis liikmesriikides, et tagada liidu finantshuvide kõrge kaitsetase kogu liidus, nagu on nõutud Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 325.
- (19) Kui amet peab aga toetuma riigi pädevate asutuste abile (eriti kui ettevõtja ei ole kohapealse kontrolli ja inspekteerimisega nõus), peavad liikmesriigid hoolitsema selle eest, et ameti tegevus oleks tulemuslik, ja andma vajalikku abi oma siseriiklikku menetlusõigust järgides.
- (20) Määrusesse (EL, Euratom) nr 883/2013 tuleb lisada ettevõtjate kohustus teha ametiga koostööd. See on kooskõlas määruses (Euratom, EÜ) nr 2185/96 neile pandud kohustusega lubada teha oma ruumides, maal, transpordivahendites ja muudes tegevuskohtades kohapealseid kontrole ja inspekteerimist, ning finantsmääruse artiklis 129⁸ sätestatud kohustusega, et iga isik, kes saab liidult rahalisi vahendeid, peab tegema igakülgset koostööd liidu finantshuvide kaitsmisel, sealhulgas ameti juurdluste puhul.
- (21) Selline koostöökohustus peab hõlmama seda, et amet saab nõuda uuritava asjaga võib-olla seotud või selle kohta teavet valdavalt ettevõtjalt asjakohast teavet. Sellise nõude korral ei ole ettevõtjatel kohustust oma süütegu tunnistada, aga nad peavad vastama faktiküsimustele ja esitama dokumente, isegi kui seda teavet võidakse kasutada nende või mõne teise ettevõtja vastu ja nende süüteo tuvastamiseks.
- (22) Ettevõtjatel peab kohapealsete kontrollide ja inspekteerimise ajal olema võimalus kasutada kontrollikoha liikmesriigi ametlikku keelt ja kasutada enda valitud isiku, sealhulgas välise õigusnõustaja abi. Õigusnõustaja kohalolek aga ei tohi olla õiguslik tingimus kohapealsete kontrollide ja inspekteerimise kehtivaks tunnistamiseks. Kohapealsete kontrollide ja inspekteerimise tulemuslikkuse tagamiseks (eriti seoses tõendite kaotsimineku ohuga) peab ametil olema võimalik pääseda ettevõtja ruumidesse, maale, transpordivahenditesse ja muudesse tegevuskohtadesse viivitamata, ilma et peaks ootama, kuni ettevõtja oma õigusnõustajaga konsulteerib. Nõustuda võib ainult mõistlikult lühikese viivitusega, mille jooksul ettevõtja enne kontrolli algust õigusnõustajaga konsulteerib. Tuleb rangelt jälgida, et sellised viivitused oleks võimalikult lühikesed.

⁸ See artikkel 129 lisatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusesse (EL) 2018/XX (uus finantsmäärus), mille suhtes on jõutud poliitilisele kokkuleppele ja mis peaks lähikuudel vastu võetama.

- (23) Kohapealsete kontrollide ja inspekteerimise läbipaistvuse tagamiseks peab amet andma ettevõtjatele nõuetekohast teavet nende koostöökohustuse, keeldumise tagajärgede ja kontrolli korra, sealhulgas menetluslike kaitsemeetmete kohta.
- (24) Sisejuurdlustes ja vajaduse korral ka välisjuurdlustes peab ametil olema juurdepääs igasugusele institutsioonide, organite, ametite ja asutuste käsutuses olevale asjakohasele teabele. Nagu komisjoni hindamisel selgus, on vaja tehnoloogilise arengu tõttu täpsustada, et juurdepääs peaks olema kõigile sellise teabe kandjatele.
- (25) Et ameti juurdluste õigusraamistik oleks põhimõtteühtsem, tuleks sise- ja välisjuurdluste suhtes kohaldatavaid eeskirju rohkem ühtlustada, et kaotada komisjoni hindamise käigus leitud põhjendamatud erinevused. Näiteks tuleks ette näha, et välisjuurdluste lõpetamisel koostatud aruanded ja soovitused edastatakse sarnaselt sisejuurdlustega asjaomasele institutsioonile, organile, ametile või asutusele asjakohaste meetmete võtmiseks. Kui volitused seda võimaldavad, peaks amet toetama asjaomast institutsiooni, organit, ametit või asutust meetmete võtmisel vastavalt tema soovitudele. Kindlustamaks veelgi ameti ning institutsioonide, organite, ametite ja asutuste vahelist koostööd, peaks amet vajaduse korral teatama olukorras, kus liidu institutsioon, organ, amet või asutus oli esialgse teabe allikas, asjakohasele liidu institutsioonile, organile, ametile või asutusele sellest, kui ta otsustab välisjuurdlust mitte algatada.
- (26) Ametil peavad olema raha liikumise jälgimiseks vajalikud võimalused, et paljastada paljudele pettustele iseloomulikud töömeetodid. Praegu saab amet juurdlusteks vajalikke pangakonto andmeid paljude liikmesriikide krediitiasutustest koostöös riigi ametiasutustega ja nende abiga. Et tegutsemine oleks tulemuslik kogu liidus, peab määruses olema sätestatud siseriiklike pädevate asutuste kohustus anda ametile üldise abistamiskohustuse raames ka pangakonto ja makseandmeid. Selline koostöö peaks üldjuhul toimuma liikmesriikide rahapesu andmebüroode kaudu. Niimoodi ametit aidates peavad liikmesriigi ametiasutused tegutsema kooskõlas oma riigi menetlusõiguse asjaomaste sätetega.
- (27) Ameti varajane teabeedastus kaitsemeetmete rakendamiseks on hädavajalik liidu finantshuvide kaitsmise vahend. Et tagada ameti ning liidu institutsioonide, organite, ametite ja asutuste sellesisuline tihe koostöö, peab viimastel olema võimalus konsulteerida igal ajal ametiga, et otsustada sobivate kaitsemeetmete, sealhulgas tõendite kaitsmise üle.
- (28) Ameti aruanded on praegu haldus- ja kohtumenetlustes riigi haldusametnike koostatud menetluskokkuvõtetega samal viisil ja samadel tingimustel lubatavad tõendid. Komisjoni hindamisest ilmnes, et mõnes liikmesriigis ei taga see säte ameti tegevuse piisavat tulemuslikkust. Ameti aruannete tulemuslikkuse ja põhimõtteühtse kasutamise tagamiseks tuleb määruses sätestada põhimõte, et sellised aruanded on lubatavad liikmesriikides mittekriminaalset laadi kohtumenetluses ja haldusmenetluses. Sätet, mille kohaselt on ameti aruanded riigi haldusametnike koostatud menetluskokkuvõtetega samaväärsed, tuleks endiselt kohaldada ka siseriiklikus kriminaalkohtumenetluses. Samuti tuleks määruses sätestada OLAFi aruannete lubatavus liidu tasandi haldus- ja kohtumenetluses.
- (29) Ameti volitused hõlmavad käibemaksu-omavahenditest tulenevate liidu eelarvetulude kaitset. Selleks peab amet saama toetada ja täiendada liikmesriikide sellesisulist

tegevust oma volituste kohaste juurdlustega, siseriiklike pädevate ametiasutuste tegevuse koordineerimisega keeruliste riikideüleste juhtumite uurimises ning samuti liikmesriikide ja EPPO aitamisega. Selleks peab ametil olema läbi nõukogu määrusega (EL) nr 904/2010⁹ loodud Eurofisci võrgustiku teabevahetuse võimalus, et edendada ja lihtsustada käibemaksupettuste vastast koostööd.

- (30) Liikmesriikide pettusevastased koordineerimistalitused kehtestati määrusega (EL, Euratom) nr 883/2013, et lihtsustada ameti ja liikmesriikide tulemuslikku koostööd ja teabevahetust, sealhulgas operatiivteave. Hindamisel jõuti järeldusele, et need on ameti tööle kaasa aidanud. Samuti leiti, et vaja on nende rolli rohkem täpsustada, et amet saaks tulemuslikuks juurdluseks vajalikku abi, jättes pettusevastaste koordineerimistalituste struktuuri ja volitused siiski iga liikmesriigi enda otsustada. Sellega seoses peaksid pettusevastased koordineerimistalitused saama sise- ja välisjuurdluste ajal ning enne ja pärast neid anda, hankida ja koordineerida ametile oma ülesannete tulemuslikuks täitmiseks vajalikku abi.
- (31) Ameti kohustus abistada liidu finantshuvide kaitsel liikmesriike nende tegevuse koordineerimisega on selle volituste tähtis osa, mis toetab liikmesriikide piiriülest koostööd. Vaja on sätestada täpsemad reeglid, mis lihtsustaks ameti koordineerimistegevust ja sellesisulist koostööd liikmesriikide asutuste, kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega. Sellised reeglid ei tohiks mõjutada ameti nende volituste kasutamist, mis on antud komisjonile spetsiaalsete sätetega liikmesriikide haldusasutuste vastastikuse abi ning selliste asutuste ja komisjoni koostöö kohta, eriti nõukogu määrusega (EÜ) nr 515/97¹⁰.
- (32) Pettusevastase võitlusega seotud koostöös kasutatavate võimaluste parandamiseks peab amet saama küsida koordineerimisel pettusevastaste koordineerimistalituste abi ning pettusevastased koordineerimistalitused peavad saama teha omavahel koostööd.
- (33) Kuna käesoleva määruse eesmärk on liidu finantshuvide kaitse tugevdamine, kohandades ameti tegevust EPPO asutamise tõttu ja parandades ameti juurdluste tulemuslikkust ning kuna liikmesriigid ei suuda seda piisavalt saavutada, küll aga on see võimalik liidu tasandil, võttes vastu liidu ametite suhteid reguleerivad eeskirjad ja suurendades ameti juurdluste tulemuslikkust kogu liidus, siis võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kooskõlas nimetatud artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõttega ei lähe käesolev määrus kaugemale, kui on vajalik pettuste, korruptsiooni ja muu liidu finantshuve kahjustava ebaseadusliku tegevuse vastase võitluse tõhustamiseks.
- (34) Määrusega ei muudeta liikmesriikide volitusi ega kohustusi võtta meetmeid pettuste, korruptsiooni ja muu liidu finantshuve kahjustava ebaseadusliku tegevuse vastu.

⁹ Nõukogu 7. oktoobri 2010. aasta määrus (EL) nr 904/2010 halduskoostöö ning maksupettuste vastase võitluse kohta käibemaksu valdkonnas (ELT L 268, 12.10.2010, lk 1–18).

¹⁰ Nõukogu 13. märtsi 1997. aasta määrus (EÜ) nr 515/97 liikmesriikide haldusasutuste vastastikusest abist ning haldusasutuste ja komisjoni vahelisest koostööst tolli- ja põllumajandusküsimusi käsitlevate õigusaktide nõutava kohaldamise tagamiseks (EÜT L 82, 22.3.1997, lk 1–16).

(35) Euroopa Andmekaitseinspektoriga konsulteeriti vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 45/2001¹¹ artikli 28 lõikele 2 ning ta esitas oma arvamuse ...¹².

(36) Määrust (EL, Euratom) nr 883/2013 tuleks seetõttu vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määrust (EL, Euratom) nr 883/2013 muudetakse järgmiselt.

(1) Artiklisse 1 lisatakse järgmine lõige 4a:

„4a. Amet loob tihedad suhted Euroopa Prokuratuuriga (EPPO), mis asutatakse tõhustatud koostöös vastavalt nõukogu määrusele (EL) 2017/1939¹³. Sellised suhted peavad tuginema vastastikusel koostööl ja teabevahetusel. Nende eesmärk on eelkõige ameti ja EPPO volituste vastastikune täiendavus ja ameti abi EPPO-le, mis tagavad kõigi olemasolevate vahendite kasutamise liidu finantshuvide kaitsmisel.

Ameti ja EPPO vahelist koostööd reguleerivad artiklid 12c–12f.“

(2) Artiklis 2 asendatakse punkt 4 järgmisega:

„4) „haldusjuurdlus“ („juurdlus“) – kõik artiklite 3 ja 4 kohased inspekteerimised, kontrollid või muud meetmed, mida amet võtab artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks ning vajaduse korral tuvastamaks, et juurdluseluse tegevuse puhul on tegemist eeskirjade eiramisega; kõnealused juurdlused ei mõjuta EPPO volitusi ega liikmesriikide pädevate asutuste õigust algatada kriminaalmenetlusi;“.

(3) Artikkel 3 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 3 Välisjuurdlus

1. Artiklis 1 ning artikli 2 punktides 1 ja 3 kindlaks määratud piirides teeb amet kohapealseid kontrollid ja inspekteerimist liikmesriikides ning kehtivate koostöö- ja vastastikuse abi kokkulepete ja muude õigusaktide kohaselt ka kolmandates riikides ja rahvusvaheliste organisatsioonide ruumides.

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja organites ning selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1).

¹² ELT C....

¹³ Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

2. Kohapealseid kontrolle ja inspekteerimist tuleb teha kooskõlas käesoleva määrusega ning selle kohaldamisalast välja jäävatel juhtudel kooskõlas määrusega (Euratom, EÜ) nr 2185/96.
3. Ettevõtjad peavad juurdluste ajal ametiga koostööd tegema. Amet võib küsida ettevõtjatelt nii kirjalikku kui ka suulist teavet, sealhulgas ülekuulamisel.
4. Amet peab kohapealseks kontrolliks ja inspekteerimiseks esitama käesoleva määruse artikli 7 lõikes 2 ja määruse (Euratom, EÜ) nr 2185/1996 artikli 6 lõikes 1 sätestatud kirjaliku volituse. Sellest peab ettevõtja teada saama kontrollikorra, sealhulgas kohaldatavad menetluslikud kaitsemeetmed ja oma kohustuse teha koostööd.
5. Nende volituste täitmisel peab amet järgima käesolevas määruses ja määruses (Euratom, EÜ) nr 2185/96 sätestatud menetluslikke tagatisi. Kohapealsete kontrollide ja inspekteerimise ajal on ettevõtjal õigus kasutada enda valitud isiku abi ja mitte anda enda vastu ütlusi. Kohapealse kontrolli ajal ütluste andmisel võib ettevõtja kasutada oma asukohajärgse liikmesriigi ametlikku keelt. Enda valitud isiku abi kasutamise õigus ei takista ameti pääsu ettevõtja ruumidesse ega viivita tarbetult kontrolli algust.
6. Ameti nõudel pakub asjaomase liikmesriigi pädev asutus ameti töötajatele artikli 7 lõikes 2 osutatud kirjalikus volituses kindlaksmääratud ülesannete tulemuslikuks täitmiseks vajalikku abi.

Kooskõlas määrusega (Euratom, EÜ) nr 2185/96 tagab asjaomane liikmesriik ameti töötajatele juurdepääsu kõigile juurdlusaluse juhtumiga seotud andmetele ja dokumentidele, mida on vaja tõhusaks ja tulemuslikuks kohapealseks kontrolliks ja inspekteerimiseks, ning suutlikkuse võtta oma järelevalve alla andmed ja dokumendid nende kaotsimineku vältimiseks.

7. Kui ettevõtja nõustub käesoleva määruse kohase volituse korral kohapealse kontrolli ja inspekteerimisega, ei kohaldata määruse (Euratom, EÜ) nr 2988/95 artikli 2 lõiget 4 ning määruse (Euratom, EÜ) nr 2185/96 artiklite 6 ja 7 lõike 1 kolmandat lõiku, sest nende kohaselt tuleb järgida siseriiklikku õigust, aga see võib takistada ameti juurdepääsu andmetele ja dokumentidele, piirates seda riigi haldusametnike suhtes kohaldatavate tingimustega samale tasemele.

Kui ameti töötajad leiavad, et ettevõtja on käesoleva määruse kohase volitusega kohapealse kontrolli või inspekteerimise vastu, peab asjaomane liikmesriik võimaldama neile õiguskaitseorganite abi, mida on ametil kohapealse kontrolli või inspekteerimise tõhusaks ja viivitamatuks tegemiseks vaja.

Käesoleva lõike või lõike 6 kohase abi andmisel peavad riigi pädevad asutused tegutsema nende suhtes kohaldatavaid siseriiklikke menetlusnorme järgides. Kui sellise abi osutamiseks on siseriikliku õiguse kohaselt vaja õigusasutuse luba, siis esitatakse taotlus sellise loa saamiseks.

8. Juurdluse käigus teeb amet määruse (EÜ, Euratom) nr 2988/95 artikli 9 lõikes 1 sätestatud kontrolle ja inspekteerimist ning sama määruse artikli 9 lõikes 2 osutatud valdkondlike eeskirjadega ettenähtud kontrolle ja inspekteerimist liikmesriikides ning kooskõlas kehtivate koostöö- ja vastastikuse abi kokkulepete ning muude õigusaktidega kolmandates riikides ja rahvusvaheliste organisatsioonide ruumides.

9. Välisjuurdluse käigus võib amet saada juurdepääsu institutsioonide, organite, ametite ja asutuste käsutuses olevale asjakohasele teabele, olenemata sellest, millisel andmekandjal see on, kui seda on vaja pettuse, korruptsiooni või mis tahes muu liidu finantshuve kahjustava ebaseadusliku tegevuse tuvastamiseks. Selleks kohaldatakse artikli 4 lõikeid 2 ja 4.

10. Ilma et see piiraks artikli 12c lõike 1 kohaldamist, võib amet, juhul kui tal on enne välisjuurdluse võimaliku algatamise otsuse vastuvõtmist teavet, mis annab alust kahtlustada pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust, teavitada sellest asjaomaste liikmesriikide pädevaid asutusi ning vajaduse korral ka asjaomaseid institutsioone, organeid, ameteid ja asutusi.

Ilma et see piiraks määruse (EÜ, Euratom) nr 2988/95 artikli 9 lõikes 2 osutatud valdkondlike eeskirjade kohaldamist, tagavad liikmesriikide pädevad asutused asjakohaste meetmete võtmise, millest võib siseriiklikku õigust järgides osa võtta ka amet. Asjaomaste liikmesriikide pädevad asutused teavitavad ameti nõudmisel ametit käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud teabe põhjal võetud meetmetest ja saadud tulemustest.“;

(4) Artiklit 4 muudetakse järgmiselt:

(a) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Sisejuurdluste käigus:

- (a) on ametil õigus saada viivitamata ja ette teatamata juurdepääs institutsioonide, organite, ametite ja asutuste tööruumidele ja nende valduses olevale asjakohasele teabele, olenemata sellest, mis liiki andmekandjal see on. Ametil on õigus kontrollida institutsioonide, organite, ametite ja asutuste raamatupidamist. Amet võib teha koopiaid ja väljavõtteid kõikidest institutsioonide, organite, ametite ja asutuste valduses olevatest dokumentidest või muude andmekandjate sisust ning vajaduse korral võtta need dokumendid või andmed oma järelevalve alla, et vältida nende kadumist;
- (b) amet võib nõuda ametnikelt, muudelt teenistujatelt, institutsioonide, organite, ametite ja asutuste liikmetelt, juhtidelt ja töötajatelt kirjalikku ja suulist teavet, sealhulgas ülekuulamisel.“;

(b) lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Sisejuurdlustes uuritavate asjaoludega seotud teabele juurdepääsu saamiseks võib amet ettevõtjate ruumides teha artiklis 3 sätestatud korras kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi.“;

(c) lõike 8 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„Ilma et see piiraks artikli 12c lõike 1 kohaldamist, võib amet, juhul kui tal on enne sisejuurdluse võimaliku algatamise otsuse vastuvõtmist teavet, mis annab alust kahtlustada pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust, teavitada sellest asjaomast institutsiooni, organit, ametit või asutust. Ameti nõudmisel

teavitavad institutsioonid, organid, ametid või asutused ametit sellise teabe põhjal võetud meetmetest ja nende tulemustest.“

(5) Artiklit 5 muudetakse järgmiselt:

(a) lõike 1 esimene lause asendatakse järgmisega:

„Ilma et see piiraks artikli 12d kohaldamist, võib peadirektor algatada juurdluse, kui on piisavalt suur kahtlus, mis võib põhineda ka kolmanda isiku esitatud või anonüümsel teabel, selle kohta, et on toimunud pettus, korruptsioon või muu liidu finantshuve kahjustav ebaseaduslik tegevus.“;

(b) lõikesse 3 lisatakse järgmine lause:

„Käesolevat lõiku ei kohaldata EPPO juurdluste suhtes, mis toimuvad määruse (EL) 2017/1939 alusel.“;

(c) lõige 6 asendatakse järgmisega:

„6. Kui peadirektor otsustab jätta välisjuurdluse algatamata, võib ta viivitamata saata liikmesriigi pädevatele asutustele asjakohast teavet, et viimased saaksid vajaduse korral võtta liidu või siseriikliku õiguse kohaseid meetmeid. Vajaduse korral teavitab amet sellest ka juhtumiga seotud institutsiooni, organit, ametit või asutust.“

(6) Artiklit 7 muudetakse järgmiselt:

(a) lõike 3 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„Liikmesriigi pädevad asutused annavad ameti töötajatele nende ülesannete käesoleva määruse kohaseks tõhusaks ja põhjendamatult viivitusest täitmiseks vajalikku abi.“;

(b) lõikesse 3 lisatakse teine lõik:

„Ameti taotlusel peavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/849¹⁴ alusel loodud rahapesu andmebürood ja teised liikmesriikide pädevad asutused abistama ametit juurdlustega seoses järgnevaga:

(a) direktiivi (EL) 2015/849 [artikli 32a lõikes 3]¹⁵ osutatud teave;

(b) tehingute andmed, aga ainult siis, kui need on vajalikud juurdluse jaoks.“;

(c) lõikesse 3 lisatakse kolmas lõik:

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/849, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ (ELT L 141, 5.6.2015, lk 73).

¹⁵ Artikli 32a lõige 3 lisatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusesse (EL) 2018/XX, millega muudetakse direktiivi (EL) 2015/849 ning mille suhtes jõuti 19. detsembril 2017 poliitilisele kokkuleppele ja mis peaks lähikuudel vastu võetama.

„Eelmiste lõikude kohase abi andmisel peavad riigi pädevad asutused tegutsema nende suhtes kohaldatavaid siseriiklikke menetlusnorme järgides.“;

- (d) lõike 6 teine lõik asendatakse järgmisega:

„Esimeses lõigus sätestatule lisaks võib asjaomane institutsioon, organ, amet või asutus igal ajal ametiga konsulteerida, et rakendada ametiga tihedas koostöös sobivaid kaitsemeetmeid, sealhulgas tõendite säilitamiseks, ja peab ametit sellisest otsusest viivitamata teavitama.“;

- (e) lõige 8 asendatakse järgmisega:

„8. Kui juurdlust ei saa lõpetada 12 kuu jooksul alates selle algatamisest, esitab peadirektor selle kaheteistkuulise tähtaja lõpuks ja seejärel iga kuue kuu tagant järelevalvekomiteele teatise, milles on märgitud juurdluse jätkamise põhjused ning vajaduse korral ka parandusmeetmed, mida on kavas juurdluse kiirendamiseks võtta.“

- (7) Artiklit 8 muudetakse järgmiselt:

- (a) lõikesse 1 lisatakse järgmine lõik:

„Kui institutsioonid, organid, ametid ja asutused teavitavad määruse (EL) 2017/1939 artikli 24 kohaselt EPPOd, võivad nad ameti teavitamiseks edastada talle EPPO-le saadetud teatise koopia.“;

- (b) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Institutsioonid, organid, ametid ja asutused ning, kui siseriiklik õigus seda ei keela, siis ka liikmesriikide pädevad asutused edastavad ametile selle taotlusel või omal algatusel nende valduses olevad dokumendid ja teabe, mis on seotud ameti käimasoleva juurdlusega.

Enne juurdluse algust edastavad nad ameti küsimise peale nende valduses olevad dokumendid või teabe, mis on vajalikud süüdistavate väidete hindamiseks või artikli 5 lõike 1 kohaste juurdluse algatamise kriteeriumide kohaldamiseks.“;

- (c) lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Institutsioonid, organid, ametid ja asutused ning, kui siseriiklik õigus seda ei keela, siis ka liikmesriikide pädevad asutused edastavad ametile kõik muud nende valduses olevad dokumendid ja teabe, mis on seotud võitlusega pettuste, korruptsiooni ja muu liidu finantshuve kahjustava ebaseadusliku tegevuse vastu.“;

- (d) lisatakse järgmine lõige 4:

„4. Seda artiklit ei kohaldata EPPO-le nende süütegude korral, millega seoses ta saab kasutada määruse (EL) 2017/1939 artiklis 22 sätestatud pädevusi sama määruse artiklis 25 sätestatud viisil.

See ei mõjuta EPPO võimalust anda ametile juhtumitega seotud teavet määruse 2017/1939 artikli 34 lõike 8, artikli 36 lõike 6, artikli 39 lõike 4 ja artikli 101 lõigete 3 ja 4 kohaselt.“

(8) Artiklit 9 muudetakse järgmiselt:

(a) lõike 4 kolmas lõik asendatakse järgmisega:

„Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, kui see on vajalik juurdluse konfidentsiaalsuse kaitsmiseks ja/või EPPO või liikmesriigi õigusasutuse pädevusse kuuluvate juurdlusmeetmete võtmiseks, võib peadirektori otsusega lükata juurdlusalusele isikule märkuste esitamise võimaluse andmise edasi.“

(9) Artiklit 10 muudetakse järgmiselt:

(a) lõike 4 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„Amet peab määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 24 kohaselt ametisse nimetama andmekaitseametniku.“

(10) Artiklit 11 muudetakse järgmiselt:

(a) lõike 1 teine lõik asendatakse järgmisega:

„Aruandele võib lisada peadirektori soovitusel meetmete võtmise kohta. Kui see on asjakohane, märgitakse nendes soovitustes distsiplinaar-, haldus-, finants- ja/või kohtulikud meetmed, mida institutsioonid, organid, ametid ja asutused ning asjaomaste liikmesriikide pädevad asutused peaksid võtma, ning täpsemalt esitatakse sissenõudmist vajavate summade hinnanguline suurus ja tuvastatud asjaolude esialgne õiguslik klassifikatsioon.“;

(b) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Aruannete ja soovitude koostamisel võetakse arvesse liidu ja kohaldataval määral ka liikmesriigi õiguse asjaomaseid sätteid.

Kui nii koostatud aruannete autentsus on lihtviisil kontrollitud, on need liikmesriikide mittekriminaalset laadi kohtumenetluses ja haldusmenetluses lubatavad tõendid.

Ameti koostatud aruandeid tunnustatakse riigi haldusametnike koostatud menetluskokkuvõtete samal viisil ja samadel tingimustel ning neid on lubatud kasutada tõendina selle liikmesriigi kriminaalmenetluses, kus nende kasutamine on vajalik. Nende kohta kehtivad samad tõendite hindamise eeskirjad kui riigi haldusametnike koostatud menetluskokkuvõtete kohta ja neil on viimati nimetatutega samaväärne tõendusjõud.

Liikmesriigid teavitavad ametit kolmanda lõigu seisukohalt olulistest siseriikliku õiguse sätetest.

Ameti koostatud aruanded on liidu kohtutes ja liidu haldusmenetluses lubatavad tõendid.“;

(c) lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Välisjuurdluse lõpetamisel koostatud aruanded ja soovitused koos kõigi asjaomaste dokumentidega edastatakse välisjuurdlusi käsitlevaid eeskirju järgides asjaomaste liikmesriikide pädevatele asutustele ning vajaduse korral asjaomasele institutsioonile, organile, ametile või asutusele. Institutsioon, organ, amet või asutus võtab välisjuurdluse tulemuste alusel vajalikke meetmeid ning annab nendest ametile teada aruandele lisatud soovitustes nimetatud tähtaja jooksul ja ka siis, kui amet seda nõuab.“

(11) Artiklit 12 muudetakse järgmiselt:

(a) lõikesse 1 lisatakse järgmine lause:

„Samuti võib ta edastada teavet asjaomasele institutsioonile, organile, ametile või asutusele.“;

(b) lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Kui see ei ole siseriiklikus õiguses keelatud, teavitavad asjaomase liikmesriigi pädevad asutused ametit aegsasti omal algatusel või ameti nõudmisel meetmetest, mida nad on võtnud neile käesoleva artikli kohaselt edastatud teabe alusel.“;

(c) lisatakse lõige 5 järgmises sõnastuses:

„5. Amet võib omal algatusel või nõudmise korral vahetada teavet ka nõukogu määruse (EL) nr 904/2010¹⁶ alusel asutatud Eurofisci võrgustikuga.“

(12) Lisatakse järgmised artiklid:

„Artikkel 12a

Pettusevastased koordineerimistalitused liikmesriikides

1. Määruse kohaldamiseks määravad liikmesriigid kindlaks talituse (edaspidi "pettusevastane koordineerimistalitus"), kes hõlbustab tõhusat koostööd ja teabevahetust, sealhulgas operatiivset teabevahetust ametiga. Kui see on asjakohane ja kooskõlas siseriikliku õigusega võib pettusevastast koordineerimistalitust käsitada käesoleva määruse seisukohalt pädeva asutusena.
2. Kui amet seda enne juurdluse alustamise otsust, juurdluse ajal või pärast seda palub, annavad, hangivad või koordineerivad pettusevastased koordineerimistalitused ameti ülesannete tulemuslikuks täitmiseks vajalikku abi. Täpsemalt sisaldab selline abi artikli 3 lõigete 6 ja 7, artikli 7 lõike 3 ning artikli 8 lõigete 2 ja 3 kohast abi riigi pädevatelt asutustelt.
3. Amet võib küsida pettusevastaste koordineerimistalituste abi artikli 12b kohases koordineerimises, sealhulgas, kui see on asjakohane, pettusevastaste

¹⁶ Nõukogu 7. oktoobri 2010. aasta määrus (EL) nr 904/2010 halduskoostöö ning maksupettuste vastase võitluse kohta käibemaksu valdkonnas (ELT L 268, 12.10.2010, lk 1).

koordineerimistalituste vahelise teabevahetuse ja horisontaalse koostöö koordineerimisel.

Artikkel 12b **Koordineerimine**

1. Artikli 1 lõike 2 kohaselt võib amet korraldada ja soodustada liikmesriikide, institutsioonide, organite, ametite ja asutuste koostööd ning koostöö- ja vastastikuse abi lepingute ja muude kehtivate õigusaktide kohaselt ka koostööd kolmandate riikide asutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega. Selleks võivad osalevad ametiasutused ja amet teavet, sealhulgas operatiivteavet koguda, analüüsida ja omavahel jagada. Ameti töötajad võivad pädevate asutuste palvel osaleda nende uurimistoimingutes. Selle suhtes kohaldatakse artiklit 6, artikli 7 lõikeid 6 ja 7, artikli 8 lõiget 3 ja artiklit 10.
2. Amet võib koostada koordineerimisaruande ja edastada selle asjaomastele siseriiklikele pädevatele asutustele ning vajaduse korral ka asjaomastele liidu institutsioonidele, organitele, ametitele ja asutustele.
3. Selle artikli kohaldamine ei piira ameti nende volituste kasutamist, mis on antud komisjonile spetsiaalsete sätetega liikmesriikide haldusasutuste vastastikuse abi ning selliste asutuste ja komisjoni koostöö kohta.
4. Amet võib osaleda liidu õiguse kohaselt loodud ühistes uurimisrühmades ja jagada neis käesoleva määruse kohaselt hangitud operatiivteavet.

Artikkel 12c **EPPO teavitamine tema volituste kohaldamisalasse jäävatest süütegudest**

1. Amet teavitab EPPOd viivitamata kõigist süütegudest, mille puhul EPPO saab määruse (EL) 2017/1939 artikli 25 lõigete 2 ja 3 kohaselt teostama oma pädevusi, mis on sätestatud sama määruse artiklis 22. Teatis saadetakse enne ameti juurdlust või selle ajal.
2. Teatis sisaldab vähemalt asjaolude kirjeldust, sealhulgas tekitatud või tõenäoliselt tekitatava kahju hinnanguline suurus, kuriteo võimalik õiguslik klassifikatsioon ning kättesaadav teave võimalike kannatanute, kahtlusosaluste ja teiste asjaga seotud isikute kohta.
3. Ametil ei ole kohustust teavitada EPPOd ilmselgelt põhjendamatutest süüdistavatest väidetest.

Kui ameti saadud teave ei sisalda lõikes 2 sätestatud teavet ja ametil ei ole juurdlus käimas, võib amet anda väidetele esialgse hinnangu. Hinnata tuleb kiiresti, hiljemalt kahe kuu jooksul sellise teabe saamisest. Hindamise suhtes kohaldatakse artiklit 6 ja artikli 8 lõiget 2.

Kui lõikes 1 nimetatud tingimused on täidetud, teavitab amet pärast esialgse hinnangu andmist EPPOd.

4. Kui lõikes 1 nimetatud käitumine ilmneb ameti juurdluse ajal ja EPPO algatab pärast teate saamist enda juurdluse, ei jätkata amet samade asjaolude uurimist, välja arvatud artiklis 12e või 12f sätestatud juhtudel.

Esimese lõigu kohaldamiseks kontrollib amet artikli 12g lõike 2 kohaselt EPPO juurdluste haldamise süsteemi kaudu ega EPPO ei korralda juurdlust samade asjaolude kohta. Amet võib küsida EPPO-lt lisateavet. EPPO vastab 10 tööpäeva jooksul.

5. Liidu institutsioonid, organid, ametid ja asutused võivad paluda ametil anda neile teada antud kahtlustustele esialgse hinnangu. Selle suhtes kohaldatakse lõiget 3.
6. Kui amet pärast käesoleva artikli kohast EPPO teavitamist oma juurdluse lõpetab, ei kohaldata artikli 9 lõiget 4 ja artiklit 11.

Artikkel 12d **Juurdluste kattumise vältimine**

Kui EPPO uurib samu asjaolusid, ei alusta peadirektor artikli 5 kohaselt juurdlust, välja arvatud artiklis 12e või 12f sätestatud juhtudel.

Esimese lõigu kohaldamiseks kontrollib amet artikli 12g lõike 2 kohaselt EPPO juurdluste haldamise süsteemi kaudu ega EPPO ei korralda juurdlust samade asjaolude kohta. Amet võib küsida EPPO-lt lisateavet. EPPO vastab 10 tööpäeva jooksul.

Artikkel 12e **Ameti abi EPPO-le**

1. EPPO juurdluse ajal ja EPPO taotlusel peab amet määruse (EL) 2017/1939 artikli 101 lõike 3 kohaselt ja oma volitusi järgides EPPO tegevust toetama või täiendama, täpsemalt tegema järgmist:
- (a) andma teavet, tegema analüüse, sealhulgas kohtuekspertiisi analüüse, pakkuma oskusteavet ja operatiivabi;
 - (b) hõlbustama siseriiklike pädevate haldusasutuste ja liidu organite meetmete koordineerimist;
 - (c) viima läbi haldusjuurdlusi.
2. Lõike 1 kohaselt taotletakse abi kirjalikult, märkides ära meetme(d), mida EPPO palub ametil võtta, ja, kui see on asjakohane, soovitusliku ajakava. Samuti antakse abiga seoses vajalikku teavet EPPO senise juurdluse kohta. Amet võib vajaduse korral taotleda lisateavet.

Artikkel 12f
Vastastikku täiendavad juurdlused

1. Kui EPPO juurdlus on käimas ja peadirektor leiab nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, et ameti volituste alusel tuleks alustada samuti juurdlust, et võimaldada kaitse-, finants-, distsiplinaar- või haldusmeetmete rakendamist, teavitab amet EPPOd sellest kirjalikult, andes teada ka oma juurdluse laadist ja eesmärgist.

EPPO võib 30 päeva jooksul pärast sellise teabe saamist esitada juurdluse alustamisele või teatud uurimismeetmete kasutamisele vastuväite, kui see võib ohustada tema enda juurdlust või süüdistuse esitamist, ja seda seniks, kuni need põhjused kehtivad. EPPO annab ametile viivitamata teada, kui sellised vastuväite aluseks olevad asjaolud ära langevad.

Kui EPPO ei esita eelmises lõigus nimetatud aja jooksul vastuväiteid, võib amet alustada juurdlust ning ta peab seda tegema tihedas koostöös EPPOga.

Amet peatab või lõpetab oma juurdluse või hoidub teatud uurimistoimingute tegemisest, kui EPPO esitab sellesisulise vastuväite hiljem ja selle aluseks on teises lõigus nimetatud asjaolud.

2. Kui EPPO annab artikli 12d kohaselt esitatud teabenõude alusel ametile teada, et ei alusta juurdlust, aga hiljem ikkagi hakkab uurima samu asjaolusid, teavitab ta sellest kohe ametit. Kui peadirektor leiab pärast sellise teabe saamist, et ameti alustatud juurdlust tuleks kaitse-, finants-, distsiplinaar- või haldusmeetmete rakendamise võimaldamiseks jätkata, kohaldatakse lõiget 1.

Artikkel 12g
EPPOga seotud töökorraldus ja teabevahetus

1. Artikli 1 lõike 4a kohaseks koostöö võimaldamiseks sõlmivad EPPO ja amet halduskokkulepped. Sellistes halduskokkulepetes võib olla sätestatud teabevahetuse, sealhulgas operatiiv-, strateegilise, tehnilise või salastatud teabe edastamise üksikasjalik kord. Halduskokkulepetes peab olema kirjas üksikasjalik pideva teabevahetuse korraldus mõlema asutuse tegevuses süüdistavate väidete vastuvõtmisel ja kontrollimisel.
 2. Ametil on kokkulangevuste alusel kaudne juurdepääs EPPO juurdluste haldamise süsteemis sisalduvale teabele. Kui amet sisestab andmed juurdluste haldamise süsteemi ja süsteem leiab kokkulangevuse EPPO andmetega, teavitab see kokkulangevusest nii ametit kui ka EPPOd. Amet võtab asjakohaseid meetmeid, et võimaldada EPPO-le samasugune kokkulangevustel põhinev juurdepääs oma juurdluste haldamise süsteemis sisalduvale teabele.“;
- (13) Artiklit 16 muudetakse järgmiselt:
- (a) lõike 1 kolmas lause asendatakse järgmisega:

„Euroopa Parlamendi, nõukogu, komisjoni, peadirektori või järelevalvekomitee taotlusel võib vastavalt vajadusele neile kohtumistele kutsuda ka kontrollikoja, EPPO, Eurojusti ja/või Europolu esindajaid.“;

(b) lõike 2 punkt d asendatakse järgmisega:

„d) ameti ning institutsioonide, organite, ametite ja asutuste (eriti EPPO) vaheliste suhete õigusraamistik.“

(14) Artiklit 17 muudetakse järgmiselt:

(a) lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Ameti peadirektor ei küsi ega võta välis- ja sisejuurdluste algatamise, korraldamise, koordineerimise ega juurdlustele või koordineerimisele järgnevate aruannete koostamisega seotud ülesannete täitmisel vastu juhiseid üheltki valitsuselt, institutsioonilt, organilt, ametilt ega asutuselt. Kui ameti peadirektori arvates seab komisjoni võetud meede kahtluse alla tema sõltumatuse, teavitab ta sellest viivitamata järelevalvekomiteed ja otsustab, kas esitada komisjoni vastu hagi Euroopa Kohtusse.“;

(b) lõike 5 punkt b asendatakse järgmisega:

„b) juhtudest, mille puhul on teave edastatud liikmesriikide õigusasutustele ja EPPO-le;“

(c) lõike 8 esimesse lõiku lisatakse järgmine punkt e:

„e) suhted EPPOga.

Artikkel 2

1. Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.
2. Artikli 1 punktis 12 nimetatud artikleid 12c–12f kohaldatakse määruse (EL) 2017/1939 artikli 120 lõike 2 teise lõigu kohaselt määratud päevast alates.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja